

מקור המאמר בזהר פרשת וירא דף קב ע"ב
אברהם עסק לטהר את בני אדם

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הָיוּ מִתְקַנֵּי טְבִילָה לְכָלֵּהוּ, אִיהוּ
לְגַבְרֵי וְאִיהִי לְנִשְׂי. מָאֵי טַעְמָא אַעְסַק
אַבְרָהָם לְדַפְאָה לְבְנֵי נְשָׂא, בְּגִין דְּאִיהוּ טְהוֹר וְאַקְרִי
טְהוֹר. דְּכִתְיִב, (איוב יד) מִי יִתֵּן טְהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד.
טְהוֹר דָּא אַבְרָהָם דְּנִפְק מִתְרַח.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר בְּגִין לְתַקְנָא הֵהוּא דְרַגְא
דְּאַבְרָהָם, וּמֵאַן אִיהוּ מִי"ם. בְּגִין כִּד אֶתְקִין
לְדַפְאָה בְּנֵי עֲלָמָא בְּמִיָּא. וּבִשְׁעֵתָא דְאַזְמִין לְמַלְאַכִּין,
שִׁירוּתָא דְמַלְוֵי מַה כְּתִיב יוֹקַח נָא מֵעֵט מַיִם. בְּגִין
לְאַתְתַּקְפָּא בְּהֵהוּא דְרַגְא דְמִיּוֹן שְׂרָאן בְּהַ. וּבְגִינֵי כִד
הָוָה מְדַפֵּי לְכָל בְּנֵי נְשָׂא מְכַלָּא. מְדַפֵּי לוֹן מִסְטְרָא
דְּעִבוּדָה זָרָה, וּמְדַפֵּי לוֹן מִסְטְרָא דְמִסְאַבָּא, וְכַמְּה
דְּאִיהוּ מְדַפֵּי לְגוֹבְרִין חָכִי נְמִי שָׂרָה מְדַפְּאֵת לְנִשְׂיָן,
וְאַשְׁתַּכְּחוּ כְּלָהוּ דְאַתְיִין לְגַבְיֵיהוּ דְכִיּוֹן מְכַלָּא.

תָּא חֲזִי, אֵילָנָא נָטַע אַבְרָהָם בְּכָל אֶתְר דְּדִיּוּרִיָּה
תַּמּוֹן, וְלֹא הָוָה סָלִיק בְּכָל אֶתְר כְּדָקָא יָאוּת,
בַּר בְּשַׁעֲתָא דְּדִיּוּרִיָּה בְּאַרְעָא דְכַנְעַן, וּבְהֵהוּא אֵילָנָא

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הָיוּ מִתְקַנֵּים
טְבִילָה לְכָלֵּם, הוּא לְגַבְרִים
וְהִיא לְנִשְׂיָם. מַה הַטַּעַם עָסַק
אַבְרָהָם לְטַהַר בְּנֵי אָדָם?
מִשּׁוּם שֶׁהוּא טְהוֹר וְנִקְרָא
טְהוֹר, שְׁכַתּוּב (איוב יד) מִי יִתֵּן
טְהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד. טְהוֹר
- זֶה אַבְרָהָם שִׁיַּצָּא מִתְרַח.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כִּדִּי לְתַקְנָא
אֶת אוֹתָהּ הַדְרָגָה שֶׁל
אַבְרָהָם, וּמַהִי מִי"ם (תּוֹד).
לְכוּ הַתְקִין לְטַהַר בְּנֵי הָעוֹלָם
בְּמַיִם. וּבִשְׁעָה שֶׁהִזְמִין אֶת
הַמְּלָאכִים, בְּרֵאשִׁית דְּבַרְיוֹ
מַה כְּתוּב? יִקַּח נָא מֵעֵט מַיִם,
כִּדִּי לְהַתְחִזֵּק בְּאוֹתָהּ דְרַגְא
שְׁהַמַּיִם שְׂרוּיִים בְּהַ, וּמִשּׁוּם
כִּדִּי הָיָה מְטַהַר אֶת כָּל בְּנֵי
הָאָדָם מֵהַכֵּל. מְטַהַר אוֹתָם
מִצַּד שֶׁל עִבוּדָה זָרָה, וּמְטַהַר
אוֹתָם מִצַּד הַטְּמֵאָה. וְכַמוֹ
שֶׁהוּא מְטַהַר אֶת הָאֲנָשִׁים,
כִּדִּי גַם שָׂרָה מְטַהַרֶת אֶת
הַנְּשִׂיָם, וְנִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁבָּא
אֵלֵיהֶם טְהוֹרִים מֵהַכֵּל.

בֵּא רֵאָה שְׂאַבְרָהָם נָטַע אֵילָן בְּכָל מְקוֹם שֶׁדִּיּוּרוֹ שָׁם, וְלֹא
פָּרַט לְשַׁעֲהָ שֶׁדִּיּוּרוֹ הָיָה בְּאַרְץ כְּנַעַן, וּבְאוֹתוֹ אֵילָן

הָיָה יוֹדֵעַ מֵאֵן דְּאִתְאַחֵד בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וּמֵאֵן דְּאִתְאַחֵד בְּעִבּוּדָה זָרָה.

מֵאֵן דְּאִתְאַחֵד בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵילָנָא הוּא
כְּרִישׁ עֲנַפּוּי וְחַפֵּי עַל רִישִׁיהּ וְעֵבִיד עֲלֵיהּ צִלָּא
יָאָה, וּמֵאֵן דְּאִתְאַחֵד בְּסִטְרָא דְעִבּוּדָה זָרָה הֵהוּא
אֵילָנָא הוּא אֶסְתְּלַק וְעֲנַפּוּי הוּוּ סְלִיקוֹן לְעֵילָא. כִּדּוֹן
הוּוּ יוֹדֵעַ אַבְרָהָם וְאַזְהִיר לֵיהּ, וְלֹא אַעֲדִי מִתְּפָן עַד
דְּאִתְאַחֵד בְּמַהִימְנוּתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהִכֵּי מֵאֵן
דְּאִיהוּ דְכֵיָא (ד"א ל"ג ה"כ) מְקַבֵּל לֵיהּ אֵילָנָא. מֵאֵן
דְּאִיהוּ מְסַאֲב לָא מְקַבֵּל לֵיהּ. כִּדּוֹן יוֹדֵעַ אַבְרָהָם
וּמְדַכֵּי לוֹן בְּמֵיָא.

וּמַעֲיִינָא דְמֵיָא הוּוּ תְחוּת הֵהוּא אֵילָנָא, וּמֵאֵן
דְצָרִיךְ טְבִילָה מִיַּד מִיּוֹן סְלִיקוֹן לְגַבִּיָּהּ,
וְאֵילָנָא אֶסְתְּלַקוֹן עֲנַפּוּי, כִּדּוֹן יוֹדֵעַ אַבְרָהָם דְאִיהוּ
מְסַאֲבָא וּבְעֵי טְבִילָה מִיַּד, וְאִם לָא מֵיָא נְגִיבֵן כִּדּוֹן
יוֹדֵעַ דְבְעֵי לְאַסְתְּאַבָּא וְלֹא־אֶסְתְּמָרָא שְׁבַעָה יוֹמִין.

תָּא חֲזוּ, דְאַפִּילוּ בְשַׁעְתָּא דְאַזְמִין לוֹן לְפִלְאָכִין אָמַר
לוֹן וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ בְּגִין לְמַחְמֵי וְלְמַבְדַּק
כְּהוּ, וּבְהֵהוּא אֵילָנָא הוּוּ בְדִיק לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. וְרוּא
(לְקַבֵּל) בְּגִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָא (עֲבַד) אָמַר דְאִיהוּ
אֵילָנָא דְחֵי לְכָלָא, וּבְגִין כִּךְ וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ וְלֹא
תַּחַת עִבּוּדָה זָרָה.

הָעוֹלָם. וְהַסּוּד [כְּנַגְד] מִשּׁוּם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [עֲשֶׂה] אָמַר שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים לְכָל, וְלִכְּן וְהַשְׁעֵנוּ
תַּחַת הָעֵץ, וְלֹא תַּחַת עִבּוּדָה זָרָה.

הָיָה יוֹדֵעַ מִי שְׁנֵאָחוּז בְּקַבְ"ה
וּמִי שְׁנֵאָחוּז בְּעִבּוּדָה זָרָה.

מִי שְׁנֵאָחוּז בְּקַבְ"ה, הָיָה
הָאֵילָן פּוֹרֵשׁ עֲנַפּוּי וּמְכֻסָּה
עַל רֵאשׁוֹ וְעוֹשֶׂה עָלָיו צִל
נָאָה. וּמִי שְׁנֵאָחוּז בְּצִל שֶׁל
עִבּוּדָה זָרָה, אוֹתוֹ הָאֵילָן הָיָה
מִתְעַלָּה, וְעֲנַפּוּי הָיוּ עוֹלָיִם
לְמַעְלָה. אִזְ הָיָה יוֹדֵעַ אַבְרָהָם
וּמְזַהֵיר אוֹתוֹ, וְלֹא זֶז מִשָּׁם
עַד שְׁנֵאָחוּז בְּאַמוּנַת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְכִךְ מִי שֶׁהוּא
טָהוֹר [ד"א כ"ד] מְקַבֵּל אוֹתוֹ
הָאֵילָן, וּמִי שֶׁהוּא טָמֵא אֵינּוּ
מְקַבֵּל אוֹתוֹ. אִזְ יוֹדֵעַ אַבְרָהָם
וְהָיָה מְטַהֵר אוֹתָם בְּמֵיָם.

וּמַעֲיִן מֵיָם הָיָה תַּחַת אוֹתוֹ
אֵילָן, וּמִי שֶׁצָּרִיךְ טְבִילָה מִיַּד
הַמַּיִם עוֹלָיִם אֵלָיו, וְעוֹלָיִם
עֲנַפֵּי הָאֵילָן, אִזְ יוֹדֵעַ אַבְרָהָם
שֶׁהוּא טָמֵא וְצָרִיךְ מִיַּד
טְבִילָה. וְאִם לֹא, יְבָשׁוּ הַמַּיִם,
וְאִזְ יוֹדֵעַ שְׂרוּצָה לְהַטְמֵא
וְלְהַשְׁמֵר שְׁבַעָה יָמִים.

וּבֹא וּרְאֵה, שְׁאַפְלוּ בְשַׁעָה
שֶׁהִזְמִין אֶת הַמְּלָאָכִים אָמַר
לָהֶם וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ כִּדִּי
לְרְאוֹת וְלְבַדֵּק אוֹתָם, וּבְאוֹתוֹ
אֵילָן הָיָה בּוֹדֵק אֶת כָּל בְּנֵי

וְתָא חַיִּי, כִּד חָב אָדָם, בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע חָב, דְּכַתִּיב וּמַעַץ הַדַּעַת וְגו' וְאִיהוּ בֵּיה חָב וְגַרְם מוֹתָא לְעַלְמָא. מַה כְּתִיב וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגו'. (וְגַרְם מוֹתָא לְכָל בְּנֵי עַלְמָא) וְכִד אַתָּא אֲבָרְהָם בְּאֵילָנָא אַחְרָא אֲתַקִּין עַלְמָא דְהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי וְאוֹדַע מְהִימְנוֹתָא לְכָל בְּנֵי עַלְמָא:

הַתְקִין אֶת הָעוֹלָם עִם אֵילָן אַחֵר, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, וְהוֹדִיעַ אֶת הָאֱמוּנָה לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם.

ספר אור הזהר (עמוד 88)

– פָּרָק אַ עֲנָף א' –

מַעֲלַת אֲמִירַת הַזֶּהָר וְהַתְקוּנִים אֲפִלוּ בְּלִי הַבְּנָה

מט) לְהַלְהִיב לְכַבּוֹת יִשְׂרָאֵל לְטַעַם טַעַם אֹר הַגְּנוּז עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה עַל יְדֵי חֻכְמַת הַזֶּהָר

לְהַלְהִיב לְכַבּוֹת יִשְׂרָאֵל לְתוֹרָה וְלַעֲבוּדָה בְּחֻכְמָה הַפְּנִימִיּוֹת מִתּוֹקָה מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּח צוּף מְאִירוֹת עֵינַיִם וּמְשִׁיבוֹת נֶפֶשׁ חַמּוּדָה גְּנוּזָה מִתּוֹק הָאֹר לְעֵינַיִם וְטוֹב לְנַפְשׁ לְזִכְכָּה וְלְהַאִירָה בְּמַדּוֹת טוֹבוֹת יִשְׂרָאוֹת לְטַעַם טַעַם אֹר הַגְּנוּז עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה עַל יְדֵי חֻכְמַת הַזֶּהָר... וְעַקֵּר הַתְּגִלּוֹת הַחֻכְמָה הַזֹּאת בְּדוֹרְנוּ לֹא הָיָה אֵלָּא לְהַאִיר עַל הַנֶּפֶשׁ לְזִכְכָּה בְּתַשׁוּקָה וּדְבִקוּת אֲהָבָה וּיְרָאָה בְּקִדְשָׁה טְהוּרָה וְעִנּוּה... כִּי הַתְּגִלּוֹת הָאֹר הַצֶּפּוֹן הַזֶּה בְּיַמֵּינוּ הָיָה לְהַאִיר עֲלֵינוּ וְעַל נַפְשֵׁנוּ לְהַסִּיר מֵאֲתַנּוּ כָּל הַזְּהָמוֹת וְתַאֲוֹת הָרַעוֹת לְטַעַם מְאֹר עֲלִיוֹן אֹר צַח מִמֶּשׁ טַעַם עוֹלָם הַבָּא וְלְהַסִּיר הַקּוֹצִים מִדּוֹת רַעוֹת וְנִצְאוּה וְהִשְׁתַּרְרוּ עַל רַעוּהוּ וְיִתֵּר מִדּוֹת רַעוֹת אֲשֶׁר הֵם לְשִׁכְּמֵי בְּעֵינֵינוּ קִנְיָה וְשִׁנְיָה וְאֲהַבַת רַעוֹת.

(רבי יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה)

נ) אֵין הַזֶּהָר מְדַבֵּר בְּמַקְרִים גְּשָׁמִיִּים כָּלֵל, אֵלָּא בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים

כִּי הָאֱמֶת הוּא, שְׂאִין הַזֶּהָר מְדַבֵּר בְּמַקְרִים גְּשָׁמִיִּים כָּלֵל, אֵלָּא בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, שְׂאִין שֶׁם סֵדֵר וְזִמְנִים כְּמוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, וְזִמְנִים הַרוּחָנִיִּים מִתְבָּאִים בְּשִׁנּוּי צוּרוֹת וּמְדַרְגּוֹת הֵם לְמַעְלָה מִמְּקוֹם וְזִמְנֵי.

(רבי שמעון בר יוחאי, הזהר, ויצא עם פרוש הסלם דף סב. מאמר צדיק עליון צדיק תחתון)

נא) הַחִיד"א פּוֹסֵק: לְמוֹד סֵפֶר הַזֶּהָר מְרוֹמֵם עַל כָּל לְמוֹד, בְּשִׁנּוּם לֹא יַדַּע מֵאֵי קָאָמֵר, וְאֵף שִׁיטְעָה בְּקִרְיָאָתוֹ, וְהוּא תַקִּין גְּדוּל לְנִשְׁמָה

לְמוֹד סֵפֶר הַזֶּהָר מְרוֹמֵם עַל כָּל לְמוֹד, בְּשִׁנּוּם לֹא יַדַּע מֵאֵי קָאָמֵר, וְאֵף שִׁיטְעָה בְּקִרְיָאָתוֹ. וְהוּא תַקִּין גְּדוּל לְנִשְׁמָה, לְפִי שֶׁהֵגֵם דְּכָל הַתּוֹרָה שְׂמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּל מְקוֹם נִתְלַבְּשָׁה בְּכַמָּה סְפּוּרִים, וְאָדָם הַקּוֹרָא וּמִבִּין הַסְּפּוּרִים נוֹתֵן דַּעְתּוֹ עַל פֶּשֶׁט הַפְּשׁוּט. אֲבָל סֵפֶר הַזֶּהָר הֵן הַסּוּדוֹת עֲצֻמָּן בְּגִלּוּי, וְהַקּוֹרָא יוֹדַע שֶׁהֵם סוּדוֹת וְסִתְרֵי תּוֹרָה, אֵלָּא שְׂאִינוּ מוֹבֵן מִקְצֵר הַמִּשְׁיָג וְעַמְּק הַמִּשְׁיָג.

(רבי חיים יוסף דוד אבולאי, החיד"א, מורה באצבע, אות מד)

